

ترجمه انگلیسی این مقاله با عنوان:

Investigating the Factors Influencing the Creation of a Happy City (Case Study: Roudehen City)

در همین شماره به چاپ رسیده است.

بررسی عوامل اثرگذار در ایجاد شهر شاد

(نمونه موردی: شهر رودهن)

بهناز بختیاری^۱، پویان شهابیان^{۲*}، مصطفی بهزادفر^۳

۱. گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. گروه طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران.

برنامه ریزی شهری

مقاله پژوهشی

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف تحلیل عوامل موثر بر تحقق پذیری شهر شاد و تبیین الگوی دستیابی به آن در شهر رودهن انجام میگردد. جمع آوری داده ها به وسیله پرسشنامه محقق شده است حجم نمونه براساس جمعیت بالای ۱۸ سال در محدوده مورد مطالعاتی و با استفاده از روش کوکران ۳۸۴ نفر شد. تحلیل داده ها در دو بخش توصیفی و تحلیلی انجام شد. در بخش توصیفی، وضعیت نمونه آماری پژوهش یعنی محدوده رودهن بررسی شد و در بخش ارزیابی کمی برای آزمون فرض های پژوهش از رویکرد مدلسازی معادله ساختاری کوواریانس محور و جهت انجام محاسبات آماری پژوهش از نرم افزار SPSS استفاده شد. در این پژوهش سعی شده تا ۵ فرض یعنی تاثیر عوامل اجتماعی-فرهنگی، کالبدی، اقتصادی-معیشتی، مدیریتی اداری و در نهایت اکولوژیکی-زیست محیطی مورد ارزیابی قرار گیرد یافته های پژوهش حاکی از آن است که میانگین شادی در شهر رودهن در حد متوسط قرار دارد. و میانگین متغیرهای اثر گذار بررسی شده در مولفه های زیست محیطی و اجتماعی به ترتیب ۱۶/۳ و ۱۲/۳ را دارا هستند که کمی بالاتر از حد متوسط میباشد ولی در متغیرهای مدیریتی، کالبدی و اقتصادی با حد متوسط ۳۱/۲، ۴۸/۲، ۹۲/۲ دارای پایینترین حد از متوسط نسبت به شاخص های دیگر میباشد این مولفه ها نشان میدهد که با بهبود وضعیت هریک از ۵ فرض اثر گذار، میزان شادی افزایش و با تضعیف هریک کاهش می یابد. براساس نتایج کسب شده شهر رودهن دارای خلائای اساسی در نظام مدیریتی می باشد.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۳/۱۸

تاریخ بازنگری:

//

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۳/۲۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۱۲/۲۰

واژگان کلیدی:

شهر شاد،

خلائهای مدیریتی،

نرم افزار spss،

شهر رودهن.

* نویسنده مسئول : +989121035008, shahabian@iau.ac.ir

مقدمه

در حال حاضر بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی میکنند و تا سال ۲۰۵۰ این رقم به بیش از ۷۰ درصد خواهد رسید. (Bin Bishr, 2022: 18) بدون تردید امروز در یکی از انقلابی ترین دوره های تاریخی به سر میبریم و تحول دائمی به واقعیت انکار ناپذیر و اساسی حیات بشر بدل شده است. (احمدی، ۱۴۰۰: ۲۱) بنابراین شهرها به عنوان یکی از مهمترین مکان های تعامل و فعالیت در رابطه با سلامت، رفاه و شادی شهروندان هستند. (Ling su, al, 2023: 5) نقش شادی در زندگی افراد جامعه به حدی زیاد است که راسکین معتقد است ثروتمندترین کشورها کشوری است که بیشترین درصد افراد شاداب را داشته باشد. (اورکی و همکاران، ۱۴۰۱: ۳۲) شادمانی به عنوان یکی از احساسات ریشه ای مثبت و تاثیرگذار، نقش تعیین کننده ای در تامین سلامت فرد و جامعه دارد و در نبود شادمانی در یک جامعه سبب شکل گیری فضاهای سرد و بسته منجر خواهد شد که قادر به تامین حداقل انرژی عاطفی لازم برای نوآوری و پیشرفت نخواهد بود. (Wiking, 2018: 9) متون مربوط به شادی، بیشتر به عواملی مانند روانشناسی و یا عوامل مادی پرداخته و کمتر به محیط فیزیکی شهرها به عنوان یک محرک اساسی برای شادی توجه شده است. با توجه به اهمیت محیط هایی که در آن زندگی و کار میشود در زندگی روزمره، فعالیت ها، رفتارها، تعاملات، قابلیت زندگی و دسترسی بر شادی تاثیرگذار بوده، توجه به محیط شهر در این راستا حائز اهمیت است. تنها در مطالعات نسبتاً جدید است که ادبیات شادی و نشاط و تاثیر محیط بر آن به عنوان یک عامل جدی و مهم حساب میگردد. گسترش شهرنشینی و رشد شتاب زده شهرها و تغییر الگوهای زندگی انسان به سمت مدرنیته شدن، مشکلاتی را برای شهرها به وجود آورده است به طوریکه شهر به مثابه یک سیستم یکپارچه زنده، شادابی و سرزندگی خود را از دست داده است. (Veenhoven, 2017: 31) یکی از نیازهای مهم در جامعه برنامه ریزی برای افزایش شادی است و اساساً شهر وسیله ای برای نیل به شادی و نشاط تلقی میشود، از این رو باید فضاهایی خلق شود که با نیازهای امروزی و افزایش شادی مطابقت داشته باشد که در این فضاها ارتقای روحیه و

احساس شهروندان جست و جو میشود و در ارتباط با دیگر فضاهای شهری تاثیر میپذیرند. چرا که فضاهای شهری، فضاهایی هستند که مردم اغلب ساعات فراغت خود را در آن میگذرانند و تاکید بر این نقاط و با ایجاد احساسات مثبت، سرزندگی و حضور پذیری بیشتر آنها در شهرها سبب شکل گیری نشاط و شادی میگردد. شادی و نشاط امروز مهمترین فاکتور بقای انسان در این دنیا به حساب می آید و این نشان از اهمیت این موضوع در شهرها دارد که بایستی بیشتر به آن توجه شود ولی در شهرهای کشورهای در حال توسعه نظیر ایران کمتر دیده شده است و این در حالیست که وضعیت شادی در ایران رو به زوال است. به عنوان مثال میتوان گفت که در طی سال های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۷ ایران بین ۹۷ کشور جهان در رتبه ۵۶ قرار داشته است و با وضعیت های اخیر جایگاه ایران رو به افول نهاده است. در نظر سنجی های سال ۲۰۱۸ نیز ایران در بین ۲۰۵ کشور در رتبه ۱۵۷ قرار دارد. (United Nation, 2018) و این در حالیست که در سال ۲۰۱۸ در بین ۱۵۶ کشور رتبه ۱۰۶ را به خود اختصاص داده است. ولی نکته حائز اهمیت این است که براساس شاخص های کیفیت های محیطی و سرزندگی بنا به تحقیقاتی که موسسه گالوپ انجام داده است مردم ایران دومین مردم غمگین جهان محسوب میگردند و این در حالیست که انجمن روان شناسی ایران، میزان افسردگی در سال ۱۳۹۰ را ۱۲ درصد و در سال ۱۳۹۳ را ۲۱ درصد و در سال ۱۳۹۵ را ۳۴ درصد گزارش میدهد. (Fararu, 2016) براساس این آمارها گویی شادی پدیده ای است که با گذر زمان در ایران کمرنگتر شده و رو به فراموشی سپرده میشود و این بیانگر این موضوع است که نیازمند توجه به بحث نشاط و شادی در شهرها امری ضروریست. در صورت عدم توجه به چالش های شادی و نشاط در زندگی شهری ایران، میتواند شرایط را وخیمتر کرده و به بسط ناامنی های اجتماعی و فشارهای روانی منجر گردد. نبود شادمانی نه تنها مطلوبیت های کیفیت محیطی مبتنی بر ادراکات (ذهن) را خدشه دار میکنند، بلکه بر کیفیت هایی چون امنیت، کارایی، اجتماع پذیری و دفاع پذیری نیز تاثیر نامطلوب دارد.

پژوهش حاضر با هدف تحلیل عوامل موثر بر تحقق پذیری شهر شاد و تبیین الگوی دستیابی به آن در محدوده مورد مطالعاتی یعنی شهر رودهن انجام میگردد. شهر رودهن در

شهرستان دماوند و از توابع استان تهران محسوب میگردد و از اهمیت بررسی این محدوده به دلیل افزایش توسعه و رشد جمعیت در چند دهه اخیر و نیز سرریزی جمعیت از تهران به این شهر می باشد. به صورتی که سرشماری صورت گرفته افزایش جمعیت بیش از بیست درصدی بیشتر از کل کشور را در این شهر را نشان میدهد. جمعیت رودهن بنا به آخرین سرشماری ۲۱۴۷۷ نفر بوده است و این در حالیست که جمعیت رودهن در سال ۱۳۵۵ به کمتر از ۴ هزار نفر نمیرسید و پس از یک دهه جمعیت شهر به حدود ۱۳ هزار نفر رسید این افزایش جمعیت نسبت به کل کشور نشان میدهد که جمعیت مهاجر (به دلیل قیمت پایین مسکن، تمکن مالی متوسط برای زندگی و دسترسی به محل کار و تحصیل و...) در این محدوده بالا رفته است و این موجب توسعه شهر و در نهایت تاثیر بر عوامل گوناگون نظیر شادی میگذارد. پس در این پژوهش بنا به تغییرات ایجاد شده در چند دهه اخیر در شهر رودهن تلاش میشود تا به این امر دست یافت که عوامل موثر بر تحقق پذیری شهر شاد و تبیین الگوی دستیابی به آن در شهر رودهن به چه صورت است و عوامل زیست محیطی-اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی به عنوان پنج فرض پژوهش به عنوان تحقق پذیری شهر شاد مورد بررسی قرار میگیرد.

پیشینه پژوهش

پژوهش های بسیاری در راستای ارزیابی شهرها و محیط های زیستی کنونی و یا ارائه مدلهایی در زمینه شادی و مولفه های موثر در آن ارائه شده است. در این بخش به بیان برخی ملموستری در راستای رضایت از محیط دارند و این امر در محلات با تمکن مالی کمتر برعکس است. حالت های انسانی در زندگی شخصی شان بیشتر رویدادها در فضاهای شهری بر اثر حس های لحظه ای و نوع دستیابی به این حس ها مربوط است گرچه مولفه های دیگری نظیر نوع مشاغل، تاهل و... نیز در حس شادی در شهرها موثر است. ولی شرایط محیطی نظیر فرم، رنگ، ساختار و... نیز جزو عوامل موثر در شادی و حس امنیت از محیط را بیان میکند. براوو در سال ۲۰۱۸ به نگارش مقاله ای با عنوان "فضای عمومی و زیبایی شهری جستجوی خوشبختی برای شهر معا صر اروپایی" که در سال ۲۰۱۸ به تحریر در آمده است.

از این پژوهش ها پرداخته میشود. در ابتدا میتوان به اثر مونگومری که در سال ۲۰۱۳ با عنوان "شهر شاد، دگرگون کردن زندگی هایمان از طریق طراحی شهری" اشاره کرد وی در این کتاب بیان میکند که شهر شاد انقلابی در شیوه تفکر ما به زندگی شهری خواهد بود و شهر شاد کیفیتی جدید از شهر را در ابعاد انسانی مطرح میکند که از یک سو میتواند در رده کیفیت های پایه طراحی شهری قرار گیرد و از سوی دیگر برای دستیابی به محیطی ایده آل رویکردی نوین باشد. وی در این نوشته بیان میکند که شهرهای ما با جهان در حال تغییر مواجه هستند، محیط شهری که هم اکنون در حال زیست در آن هستیم در حال تجربه جهانی شدن بدون مرز است و دستیابی به دنیاییست که به صورت متراکم، به هم پیوسته و پیچیده و در تجارت، فرهنگ و جغرافیا به صورت یکپارچه قرار دارد. وی برای ارائه مستنداتی در نوشته خود به پژوهش های جفری وست اشاره میکند که تغییرات و توسعه شهرهای کنونی موجب تغییر در حالات روانی و ادراک و در نهایت شکل گیری فضاهایی با بسترهای گوناگون نظیر شادی و نشاط را فراهم میکند.

در پژوهشی دیگر که توسط دیمتری و دورلینگ با عنوان "اندازه گیری تاثیر رویدادهای مهم زندگی بر شادی" در سال ۲۰۱۷ انجام شده است. در این نوشته سعی شده است تا به بررسی شادی در ابعاد اقتصادی و تاثیراتی که بر آن میگذارد بپردازد و نشان میدهد که شرایط اقتصادی در قسمت های از شهر با تمکن مالی بالا دارای ظرفیت بیشتری در راستای شادی هستند زیرا که شرایط زیستی و محیط شهری

در این پژوهش به رابطه شهرهای اروپا و فضاهای تاریخی یکپارچه آن و میزان رضایت شهروندی در آن مورد بررسی قرار میدهد. در این پژوهش سعی دارد تا بعد فیزیکی فضا را با محتوای هویتی آن در سیستم های عمومی و صل کرده و نقطه اتکایی در کل ساختار شهری برای نشاط و شادی ایجاد کند. در بین مولفه های مورد بررسی زیبایی نقش اساسی بر میزان جذابیت محیطی برای افراد را دارد و شاخصه های دیگر نظیر اغوا، معنا، منظر بصری دیگر مولفه های موثر در زمینه یکپارچه سازی است که در این مباحث بیان میشود که حومه ها از این قاعده مستثنی هستند. و در نهایت نگارنده در

جدول شماره ۱) پیشینه پژوهش

ردیف	نام محقق	سال	موضوع	روش	یافته ها	نتیجه گیری	مقیاس تحقیق
۱	مونگومری	۲۰۱۳	شهرشاد، دگون کردن زندگی هایمان از طریق طراحی شهری	-	شهر شاد انقلابی در شیوه تفکر ما به زندگی شهری خواهد بود و شهر شاد کیفیتی جدید از شهر را در ابعاد انسانی مطرح میکند	در جمعیتی به رده بندی کیفیت های پایه طراحی شهری میپردازد و در قسمت دیگر برای دستیابی به محیطی ایده آل ارائه میدهد و در نهایت بیان میکند که تغییر و توسعه شهرهای کنونی موجب تغییر در حالات روانی و ادراک و در نهایت شکل گیری فضاهایی با بستر گوناگون شادی را می گردد	از مقیاس خرد نظیر بلوک تا مقیاس کلان در حد شهری متوسط
۲	دورلینگ	۲۰۱۷	اندازه گیری تاثیر رویدادهای مهم زندگی بر شادی	روش کیفی و دسته بندی داده ها	به بررسی شادی در ابعاد اقتصادی و تأثیری که بر چارچوب های زندگی هر فرد میگذارد میپردازد. و این تأثیرات گاهی در فضای شهری و فضاهای نیمه عمومی نیز نمود می یابد.	شرایط اقتصادی در قسمت های از شهر با تمکن مالی بالا دارای ظرفیت بیشتری در راستای شادی هستند زیرا که شرایط زیستی و محیط شهری ملموستری در راستای رضایت از محیط دارند و این امر در محلات با تمکن مالی کمتر برعکس است. حالت های انسانی در زندگی شخصی شان بیشتر رویداد ها در فضاهای شهری بر اثر حس های لحظه ای و نوع دستیابی به این حس ها مربوط است گرچه مولفه های دیگری نظیر نوع مشاغل، تاهل و... نیز در حس شادی در شهرها موثر است	مقیاس از خرد در حد فضای سکونت تا نیمه خرد در حد محله و چند محیط پیوسته به آن
۳	براوو	۲۰۱۸	فضای عمومی و زیبایی شهری جستجوی خوشبختی برای شهر معاصر اروپایی	تحلیل کیفی و پدیدار شناسی	رابطه شهرهای اروپا و فضاهای تاریخی یکپارچه آن و میزان رضایت شهروندی در آن مورد بررسی قرار میدهد.	بعد فیزیکی فضا را با محتوای هویتی آن در سیستم های عمومی وصل کرده و نقطه اتکایی در کل ساختار شهری برای نشاط و شادی ایجاد کند. در بین مولفه های مورد بررسی زیبایی نقش اساسی بر میزان جذابیت محیطی برای افراد را دارد و شاخصه های دیگر نظیر اغوا، معنا، منظر بصری دیگر مولفه های موثر در زمینه یکپارچه سازی است که در این مباحث بیان می شود.	از مقیاس نیمه خرد تا نسبتاً کلان
۴	وحدانی و عیسی زاده	۲۰۱۸	نقش فضاها و سازه های شهری در افزایش نشاط اجتماعی شهروندان با تاکید بر رویکردهای طراحی شهری	از طریق توصیفی و تحلیل و با تکیه بر روش کدگذاری	که فضاهای شهری مسئول بر قراری ایمنی، امنیت، رفا، شادی و نشاط برای انسان هستند	شادی تأثیری دائمی و فراگیر در زندگی بشری ایفا میکند. و نتیجه گیری میکند که تحولات اقتصادی فرهنگی و علمی تأثیری بر شادی میگذارد و تولد و شکوفایی فضاهای شهری بسته به توانایی ها و استعداد های ساکنین شهری دارد.	مقیاس کلان
۵	حسنعلی زاده و همکاران	۲۰۲۲	تبیین الگوی شهر شاد در ایران (مورد پژوهی: شهر بابل)	به کمک روش آمیخته و به صورت توصیفی تحلیلی بررسی شده در روش کیفی به صورت کدگذاری و در روش دلفی به صورت دلفی، فازی	الگوی مناسب شهر شاد برای شهر بابل در قالب عامل ها و مؤلفه های متناسب تبیین شود.	برنامه ریزی فضایی و توزیع مجدد برای دسترسی عادلانه شهروندان به خدمات شهری و کاربری های شاد به عنوان پیشنهاد اصلی بر اساس یافته های پژوهش ارائه شده است	سطح کلان و در حد شهر

در تلاش است تا بیان دارد که معانی و ارزش های شهر تاثیر موثری بر میزان کیفیت و نشاط شهر میگذارد.

پژوهش دیگری با عنوان "نقش فضاها و سازه های شهری در افزایش نشاط اجتماعی شهروندان با تاکید بر رویکردهای طراحی شهری" که توسط وحدانی و عیسی زاده در سال ۲۰۱۸ در یک نشریه بین المللی انتشار یافته به بیان این موضوع میپردازد که فضاهای شهری مسئول بر قراری ایمنی، امنیت، رفاه، شادی و نشاط برای انسان هستند. و معتقد است تاثیری دائمی و فراگیر در زندگی بشری را ایفا میکند. در این پژوهش ابتدا به بررسی انسان ها و تمایلات زندگی اجتماعی و زندگی گروهی میپردازد و سپس تحلیل میکند که تحولات اقتصادی، فرهنگی و علمی چه تاثیری بر این جامعه میگذارد و بیان میکند که تولد و شکوفایی فضاهای شهری بسته به توانایی ها و استعداد های ساکنین شهرها دارد.

در پژوهش دیگری که توسط میلاد حسنعلی زاده و همکاران در سال ۲۰۲۲ به تحریر در آمده است به بررسی الگوی شهر شاد در ایران در شهر بابل میپردازد این پژوهش به صورت توصیفی و تحلیلی و به روش ترکیبی به تحریر در آمده است و توضیح میدهد که الگوی ایاد یک شهر شاد بسته به علم شهری دارد و نشان میدهد مولفه های شهر شاد در شهر بابل بسته به عوامل اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی و در نهایت زیست محیطی دارد که در راستای این زمینه میبایست برنامه ریزی فضایی و توزیع مجدد برای دسترسی عادلانه به خدمات شهری و استفاده از مولفه های شادی در زیر ساختهای شهری انجام گردد.

چارچوب مفهومی و نظری پژوهش در رابطه با

شادی

همانطور که سقراط هدف اصلی از ایجاد شهر را تامین نشاط شهروندان می داند پس شادی جزئی از روابط اجتماعی و نیز ساختارهای محیط شهری محسوب میگردد. زمانی که مردم جامعه ای از شادی برخوردار باشند تعلق اجتماعی، ارتباطات اجتماعی مطلوب، رضایت از زندگی و انگیزه برای کار و فعالیت افزایش می یابد و در پی آن شاهد توسعه اقتصادی و اجتماعی نیز خواهیم بود و چنین جامعه ای مسیر پیشرفت و ترقی را طی خواهد کرد. محققان و نظریه پردازان امور شهری بر این

باورند که داشتن جامعه سالم و پایدار مشروط به داشتن افراد سالم است و سلامت روان جزئی از سلامت جمعی در جامعه محسوب میگردد. (Montgomery, 2017:87) شادی و پایداری با یکدیگر در ارتباط هستند. این مسئله، تمایل زیاد شهرهای مدرن به داشتن مکان های شاد را نیز به خوبی توجیه می نماید. بنابراین شهرهایی که به دنبال پایداری هستند، الویت های خود را بر روی شهر شاد و شادی ساکنان آن، ارتقای کیفیت محیطی و عدالت اجتماعی قرار داده اند. به همین دلیل امروزه داشتن شهر شاد به عنوان یکی از دلایل اصلی سیستم های مدیریت شهری، به ویژه در کشورهای توسعه یافته تبدیل شده است. ابعاد دیگر موثر در ایجاد فضای شاد در شهرها را القای گوناگونی میتوان یاد کرد بنا به نظریه سنت گوناگونی سبب تقویت فضا برای جذب بهره وران را میگردد. (Bandarabad. et al, 2022:129) از این رو، برنامه ریزان شهری برای داشتن شهری شاداب و سرزنده تلاش میکنند تا تاثیر فضاهای شهری بر ساکنان بررسی کنند. چرا که محیط های شهری میتوانند احساسات مثبت و سلامت روحی شهروندان را تقویت کنند. بنابراین امروزه شهرها باید به چیزی ورای طراحی ساختمان شبکه رفت و آمد بیندیشد، لازم است فضاهای خلق شود که با نیازهای امروزی (افزایش شادی و نشاط) مطابقت داشته باشد.

شادی و نشاط از مهمترین مؤلفه های روانی کیفیت زندگی محسوب می گردد (دانایی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۳) که بشر همواره به دنبال رسیدن به آرامش، رفاه، شادی و نشاط بیشتر در زندگی خود است (Buss, 2020). به طوری که در بیشتر جوامع، لذت و شادی بیشتر از زندگی به عنوان یک هدف اصلی و شاخص مطرح است (Diener. Et al. 2019) برای مثال در فرهنگ اروپایی امریکایی، شادی یک حالت مثبت روحی تلقی می شود که مشروط به دستاوردهای شخصی و به حداکثر رساندن ویژگی های مثبت انسانی است (Myers & Diener, 2014; Uchida & Ogiyara, 2012; Balogun, 2014).

با این حال، شادی اغلب در ارتباط با ویژگی های فردی تعریف می شود که تجربه حس مثبت پی در پی در زندگی و دوری از

احساسات مثبت که از طریق واکنش با کنش های محیطی که همان محرک های محیط هستند، صورت می پذیرد. هرچه اثرگذاری محرک های فضاهای شهری بیشتر و قوی تر باشد، تداوم شادی بیشتر خواهد بود. از طرفی، شادی و نشاط که بنا بر عقیده متفکران اجتماعی در شهرهای بزرگ شکل میگیرد (Okulicz-Kozaryn, 2017)، مقوله ای است که نه تنها از ویژگی های فردی تأثیر می گیرد، بلکه عناصر محیطی در شهر نیز نقش مهمی در ایجاد آن دارند (National Research Council, 2022). در ضرورت ایجاد احساس شادی در فضای شهری می توان بیان نمود. شادی در هر جامعه ای بر توسعه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی تأثیر میگذارد و نظریه پردازان گوناگونی در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی و رابطه این مولفه ها با شادی نظریاتی را ارائه داده اند. که میتوان در **جدول شماره ۲** نمونه ای از این نظریات را مشاهده نمود:

احساس ناخوشایند فردی در زندگی در میزان آن تأثیرگذار است (Lyubomirsky et al., 2015). همچنین شادی با احساس ناشی از نتایج موفقیت آمیز در زندگی افراد نیز ارتباط دارد و نتایج تحقیقات جدید نشان میدهند که افراد شادتر در مقایسه با دیگران، موفقیت های بیشتری در زندگی خود کسب کرده اند (Diener & Chan, 2019; Lawrence et al., 2015). به طور کلی تعریف واحدی از شادی وجود ندارد و تعاریف شادی بیشتر به دیدگاه فردی و اهداف اشخاص در زندگی ارتباط پیدا می کند (Mahadea & Rawat, 2018:276-277). از این رو میتوان اذعان داشت عوامل محیطی و زیستی نیز جزو عواملی محسوب میگردد که به یک نوع شادی درونی و شغف منجر گردد و عوامل اقتصادی، زیست محیط و کالبدی میتواند نوعی برانگیزاننده شادی در فرد در هنگام حضور پذیری فرد در فضا باشد. (Hekmati et al, 2023: 161) به طور کلی شادی در فضای شهری عبارت است از برانگیخته شدن هیجان شادی، ایجاد عواطف و

جدول شماره ۲) نظریات مرتبط با شادی در فضاهای شهری

ردیف	نام نظریه پرداز	نظریه	سال
۱	سقراط	هدف اصلی از ایجاد شهر تامین نشاط شهروندانست و شادی جزئی از روابط اجتماعی و نیز ساختارهای محیط شهری محسوب میگردد.	۴۰۰ میلادی
۲	استنلی	تجربه زندگی در شهرها از مطالعات روانشناسی اجتماعی منتج میشود، هرچه فضای جمعی تقویت شود میزان نشاط اجتماعی و در پی آن نشاط شهری افزایش می یابد.	۱۹۷۰
۳	پنالوسا	شهر باید چنان تغییر کند تا شرایطی برای تبدیل شهر به فضایی هویتمند و روح نو، ساخته گردد، تغییرات از بتن شهر شروع شده و به ساختارهای نظام مند می انجامد، یعنی تغییرات جزئی تا کلان. منظور افزایش هر آنچه خوب است و حذف و یا کاهش هر آنچه منفی است، گام بر می دارد: اما شهر شاد از ایجاد آزادی، فضاهای عمومی غنی، افزایش اوقات فراغت و ایجاد خیابان های امن به وجود می آید.	۲۰۰۷
۴	بررتون و همکاران	اگرچه متغیرهای مربوط به شخص در شادی مهم است، اما توجه به مطبوعیت مکان مانند آب و هوای مناسب، محیط زیست سالم و شرایط مناسب کالبدی در تجزیه و تحلیل های مفهوم شادی و رفاه زندگی نقش انکار ناپذیری دارند.	۲۰۰۷
۵	گردهام و جوهانسون	ارتباط میان شادی و سلامتی و شاخص های اجتماعی در شهر امری چند سویه است به صورتی که افزایش درآمد، سلامت و تحصیلات و کاهش بیکاری، شهرگرایی موجب تقویت شادی و ارتباط بیشتر با فضا میگردد و تنهایی، زوال روابط اجتماعی، تک جنسیتی نمودن فضا سبب کاهش نشاط و شادی در شهرها را میگردد.	۲۰۱۵
۶	موننگمری	داشتن جامعه سالم و پایدار مشروط به داشتن افراد سالم و سلامت روان جزئی از سلامت جمعی در جامعه محسوب میگردد.	۲۰۱۷
۷	هو و چانگ	مشارکت اجتماعی و حمایت های احساسی دارای ارتباط با شادی هستند و کیفیت تعاملات و تجربیات اجتماعی دارای اهمیت بیشتری نسبت به کمیت ارتباطات اجتماعی در میان افراد پا به سن گذاشته است.	۲۰۱۸
۸	کاپورال و همکاران	ارتباط قوی و مثبتی میان درآمد و شادی در میان افراد وجود دارد زیرا که هرچقدر میزان درآمد افزایش یابد بهره وری فردی از فضا افزایش می یابد و به همان نسبت زیرساخت های شهری در این مناطق تقویت میگردد.	۲۰۱۹
۹	فوردیس	مؤلفه های حس شادی، نتیجه ای از برابند تجربیات خوب و بد زندگی در گذشته و حال است و این امر با وضعیت روحی و روانی انسان از نظر رفاه و آرامش ارتباط پیدا میکند.	۲۰۲۱
۱۰	لینگلو	شادی به عنوان نوعی تجربه زندگی مبتنی بر فعالیت های روزمره افراد است. ارزیابی های گذشته نگر کل نگر قبلی از رفاه نتوانستند پویایی تجارب شادی فردی را در طول زمان و مکان به تصویر بکشند. اکتساب به موقع داده ها امکان ردیابی پویا فضای فعالیت افراد و تجربیات لحظه ای ذهنی را فراهم می کند.	۲۰۲۲

مطالعه و بررسی در تحقیقات انجام شده نشان میدهد که در زمینه ارتباط میان شادی و مؤلفه های اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی در جهان به صورت مجزا مطالعات قابل توجهی صورت گرفته است. اما به ندرت به تمامی ابعاد و شاخص های شهر شاد به صورت یکپارچه و مشترک پرداخته شده است. از این رو با توجه به بررسی های انجام شده در تحقیقات پیشین و با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و اجتماعی ایران و محلات مطالعاتی، شاخص های شهر شاد در سه بعد اصلی اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی در (شکل شماره ۱) ارائه شده است.

در این رابطه، عواملی در افزایش شادی شهروندان از زندگی در شهر محل سکونت خود مؤثر است که عبارتند از: رفت و آمدهای کوتاه؛ مطالعه انجام شده به وسیله دفتر آمار ملی انگلستان (ONS) در بردارنده این است که هرچه افراد زمان بیشتری را صرف رفت و آمدهای روزانه کنند، احساس نارضایتی و اضطراب بیشتری خواهند داشت. محله ها و الگوهای محلی در شکلگیری بسترهای شادی در فضاهای شهری نقش اساسی را دارند. (Shokri. Et al, 2021:254)

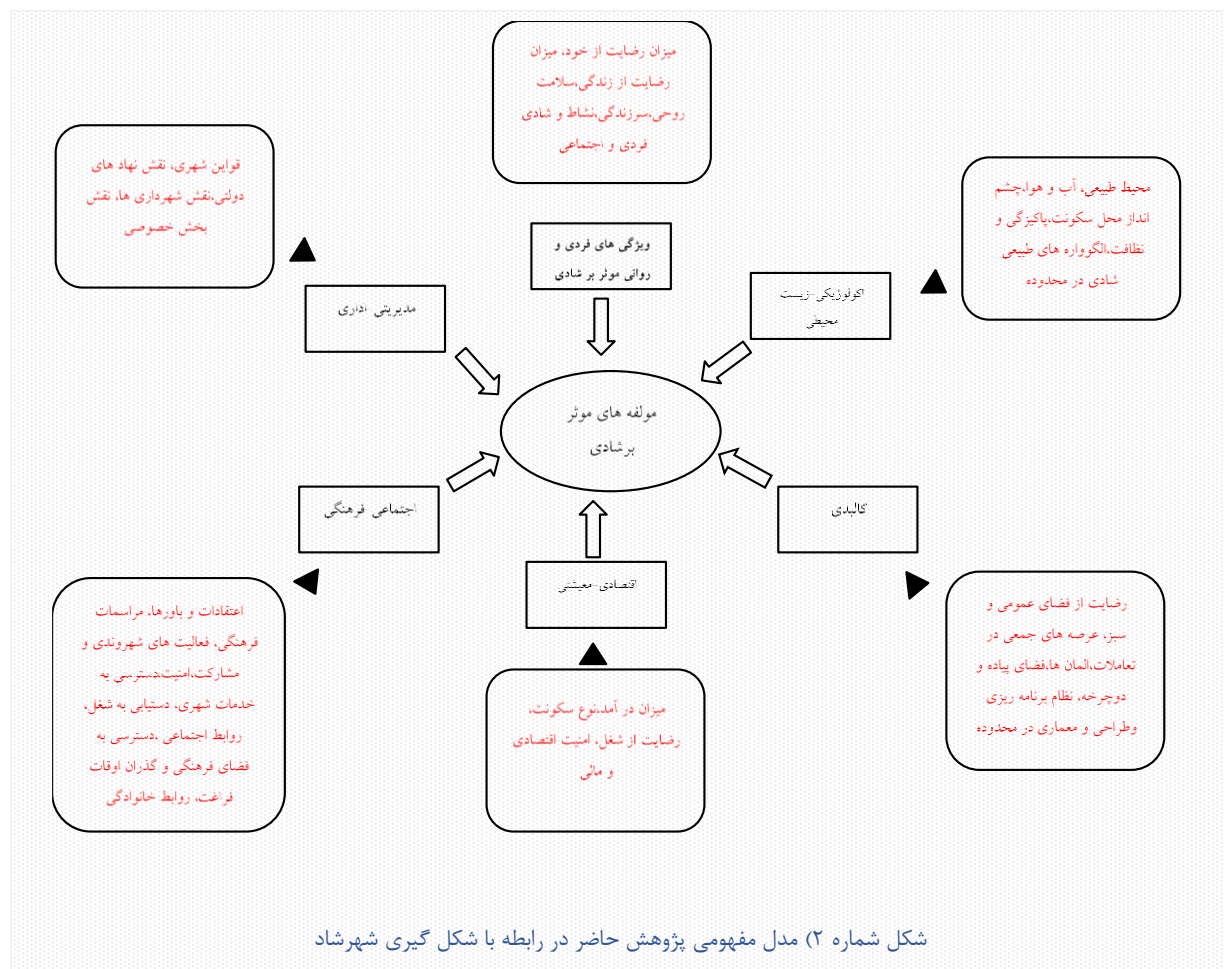
آب و هوای متعادل بین آب و هوا و شادی شهروندان ارتباط

شهری که دارای افراد تحصیل کرده بیشتر هستند، در مقایسه با سایر مناطق بالاتر است. شادی و مقیاس: برای این که یک فضای فعالیت خاص در راستای ارتقای شادی شکل گیرد، بایستی در مقیاس های گوناگون اعمال شود. شادی و وابستگی مکانی؛ شادی مفهومی است که وابسته به مکان است، مانند مفاهیمی چون مصرف، تولید و توزیع در مکان خاص می تواند بر مکان های همسایگی در مقیاس های گوناگون تأثیرگذار باشد (National Research Council, 2014). بنا به

مستقیم وجود دارد، به طوری که زمستان های سرد می تواند موجب افسردگی شهروندان شود. اعتماد اجتماعی؛ قوی ترین همبستگی شادی در شهرها، اعتماد اجتماعی است که سطح آن به میزان پیاده مداری گره خورده است. رویدادهای اجتماعی و ساختارهای فضای جمعی بسته به نوع معماری و ساختارهای آن میتواند به نشاط جمعی سبب گردد. فضاهای سبز؛ وجود فضای سبز و باز کافی در افزایش شادی شهروندان مؤثر است. سرمایه انسانی؛ سطح شادی و نشاط در مناطق

نظریاتی می باشد که طی سال های ۴۰۰ میلادی تا ۲۰۲۲ ارائه شده است و بنا به شرایط محیطی محدوده مورد مطالعاتی تغییر یافته است.

مفاهیم ارائه شده در رابطه با شادی در فضاهای شهری و نظریات مورد بررسی نظیر مونتهگمری میتوان به مدل مفهومی (شکل شماره ۲) دست یافت. تمام مولفه های ارائه شده طبق

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر ماهیت یک پژوهش تحلیلی و توصیفی است و از حیث ارزیابی در دسته بندی روش های کمی می باشد و از نظر هدف یک تحقیق کاربردی است. روش گردآوری داده های پژوهش با استفاده از مطالعات اسناد و کتابخانه و نیز میدانی گردآوری شده است. شناسایی عوامل موثر بر شهر شاد با استفاده از مطالعات انجام شده در این زمینه با روش بررسی اسناد و متون مطابق نمودار ۱ در حوزه های اقتصادی و مالی، اجتماعی، زیست محیطی، مدیریتی-اداری، کالبدی و... استخراج شد. پس از استخراج مولفه های موثر پرسشنامه ای طراحی شد و پس از بررسی و ارزیابی پرسشنامه میان افراد ساکن و شاغل در محدوده مورد

درونی خوبی است. بعد از بررسی آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی پرسشنامه محاسبه شد. از آنجایی که معیار آلفای کرونباخ یک معیار سنتی برای تعیین پایایی مولفه ها به شمار می رود، پایایی ترکیبی معیار مدرن ترین نسبت به آلفای کرونباخ است. برتری این معیار نسبت به آلفای کرونباخ در این است که پایایی مولفه ها نه به صورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی هایش با یکدیگر محاسبه می شود.

جدول شماره ۳ ضرایب ترکیبی ۷ متغیر مورد مطالعه را نشان می دهد و از آنجایی که همگی بالا ۰/۷ هستند، برازش مناسب مدل های اندازه گیری تایید می شود. در این پژوهش برای بررسی روایی پرسشنامه از روایی صوری، روش پیش آزمون و روایی همگرا استفاده شد که به بررسی میزان همبستگی هر سازه با سوالات پرسشنامه خود می پردازد. معیار میانگین واریانس استخراج شده برای این منظور به کار می رود و مقدار آن برابر با ۰/۴۱ به بالا بنا به نظر مگنز کافی دانسته می شود. میزان این معیار در متغیرهای پژوهش بالاتر از ۰/۴۱ است که نشان از برازش قابل قبول و خوب مدل دارد. براساس مطالعات انجام شده، عوامل زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی اقتصادی، کالبدی و مدیریتی شهر از عوامل اثرگذار در شادی شهروندان در محدوده محسوب می گردد که در پژوهش حاضر به عنوان عوامل موثر مورد واکاوی قرار گرفته است. از این رو

مطالعاتی یعنی رودهن به صورت همگن مورد پرسش قرار گرفت. حجم نمونه براساس جمعیت بالای ۱۸ سال در محدوده مورد مطالعاتی و با استفاده از روش کوکران ۳۸۴ نفر شد. تحلیل داده ها در دو بخش توصیفی و تحلیلی انجام شد. در بخش توصیفی، وضعیت نمونه آماری پژوهش یعنی محدوده رودهن بررسی شد و در بخش تحلیلی برای آزمون فرض های پژوهش از رویکرد مدلسازی معادله ساختاری کوواریانس محور و جهت انجام محاسبات آماری پژوهش از نرم افزار های آماری (SPSS و ARC Graphic) استفاده شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ اندازه گیری شد. مقدار ضریب آلفای به دست آمده برای پرسشنامه برابر با ۰/۸۹ است که نشان می دهد گویه های پرسشنامه دارای سازگاری

در ادامه به بررسی اهداف و فرض های پژوهش پرداخته می شود:

هدف پژوهش تحلیل عوامل موثر بر تحقق پذیری شهر شاد و تبیین الگوی دستیابی به آن در شهر رودهن انجام می گردد. و فرض های پژوهش بررسی رابطه معنادار بین شادی و تک تک عوامل بین:

۱. اکولوژیکی-زیست محیطی
۲. اجتماعی-فرهنگی
۳. اقتصادی-معیشتی
۴. کالبدی
۵. مدیریتی-اداری

در بخش تحلیل و بررسی به بررسی هر مولفه شادی با زیر مولفه های مرتبط با هر بخش و سنجش میزان سطح معناداری آن پرداخته می شود. و به این پرسش ها پاسخ داده می شود که چه میزان عوامل نظیر اکولوژیکی-زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی-معیشتی، کالبدی، مدیریتی-اداری در سطح شادی محدوده موثر است و ارتقا هریک به چه میزان می تواند سبب افزایش نشاط و شادی در محیط شهری را گردد.

جدول شماره ۳) برآورد مقادیر آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده

ردیف	متغیرها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	میانگین استخراج شده	واریانس
۱	مولفه های موثر برشادی	۰/۸۵	۰/۸۵	۰/۵۳	
۲	عوامل اکولوژیکی-زیست محیطی	۰/۷۱	۰/۸	۰/۴۲	
۳	عوامل اجتماعی-فرهنگی	۰/۷۴	۰/۷۳	۰/۵	
۴	عوامل اقتصادی-معیشتی	۰/۷۶	۰/۸۵	۰/۵۹	
۵	عوامل کالبدی	۰/۷۹	۰/۷۸	۰/۴۵	
۶	عوامل مدیریتی-اداری	۰/۷۶	۰/۷۶	۰/۴۵	

محدوده مورد مطالعاتی

رودهن، شهری در شهرستان دماوند از توابع استان تهران است که در ۳۰ کیلومتری شرق تهران قرار دارد. رودهن از شمال با شهرستان آمل، از شرق با دماوند، از غرب با شهرستان پردیس و از جنوب با ورامین و پاکدشت همسایه است. شهر رودهن دارای وسعتی معادل ۱۸۰۷/۷۰ هکتار و در منطقه ای کوهستانی واقع در ۳۵ کیلومتری شمال شرق شهر تهران در قسمت جنوبی سلسله جبال البرز مرکزی است. شهر رودهن به صورت شهری نواری و با یک هسته شهری در میان ارتفاعات پای کوهی البرز قرار گرفته و رودخانه رودهن به عنوان یکی از مهمترین عوارض طبیعی منطقه در شکل گیری بنیان اولیه شهر محسوب میگردد. باتوجه به کوهستانی بودن منطقه، ارتفاعات پیرامون شهر نقش اصلی در چگونگی توسعه و محدودیت جغرافیایی شهر را ایفا می کنند.

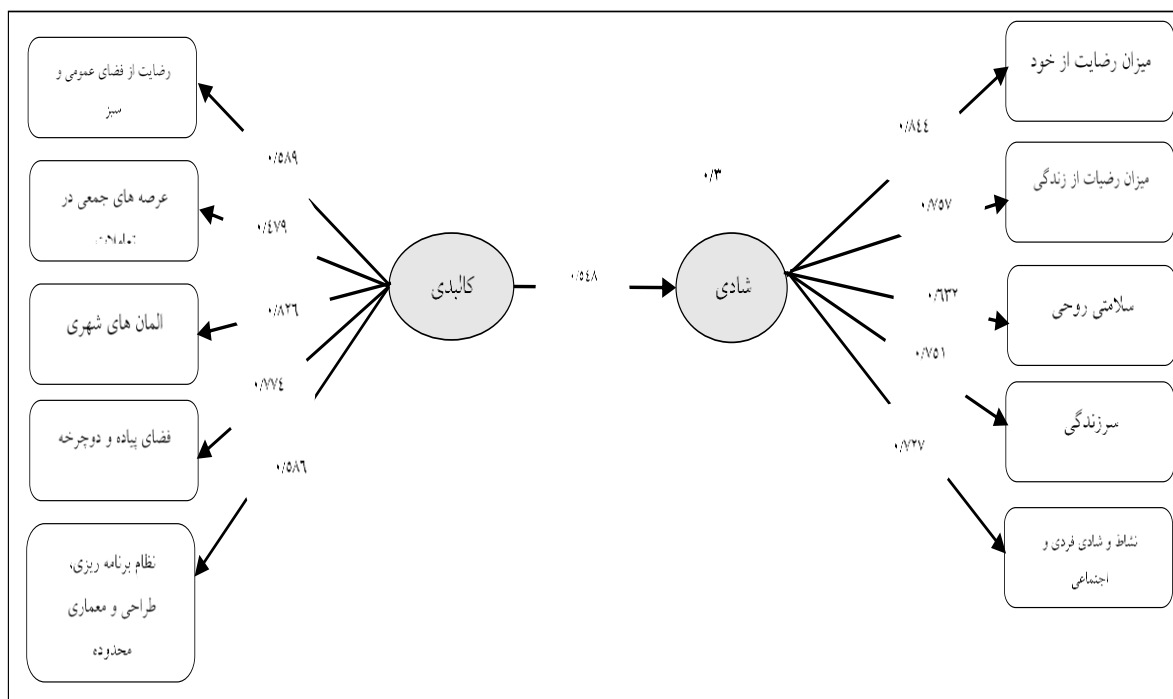
تحلیل و ارزیابی

بر اساس پرسشنامه های پر شده، ۵۱/۵ درصد از جامعه آماری را مردان و ۴۸/۵ درصد را زنان تشکیل میدهد. میانگین سنی حجم نمونه آماری ۳۵ تا ۴۰ سال بوده است. ۶ درصد از پاسخگویان زیر دیپلم، ۲۳ درصد دیپلم، ۴۸ درصد لیسانس و ۱۸ درصد دارای تحصیلات فوق لیسانس و ۵ درصد دارای مدرک دکترا هستند. ۷۶ درصد از جامعه آماری پژوهش شاغل و ۲۴ درصد بیکار هستند. در ادامه با توجه به اهداف پژوهش ابتدا برآوردی از وضعیت شادی و مولفه های اثر گذار بر آن ارائه و سپس با استفاده از ویکرد مدل ساختاری، فرضیه پژوهش مورد آزمون و برازش قرار گرفته است.

با توجه به **جدول شماره ۴** وضعیت شادی در شهر رودهن بیش از متوسط ارزیابی میگردد. میانگین رضایت از عوامل زیست محیطی و اجتماعی-فرهنگی کمی بالاتر از متوسط و عوامل

جدول شماره ۴) محاسبه میانگین متغیرهای مستقل و وابسته در پژوهش در شهر رودهن تهران

ردیف	متغیرها	آمار توصیفی		متغیرها	آمار توصیفی	
		میانگین	انحراف معیار		میانگین	انحراف معیار
۱	شادی (مولفه های فردی و روانی موثر)	۳/۲	۰/۶۳	اقتصادی-معیشتی	۲/۹۲	۰/۸۵
۲	اکولوژیکی-زیست محیطی	۳/۱۶	۰/۷۷	کالبدی	۲/۴۸	۰/۸۱
۳	اجتماعی-فرهنگی	۳/۱۲	۰/۷۶	مدیریتی-اداری	۲/۳۱	۰/۶۳

شکل شماره ۳) الگوی معادله ساختاری اثر متغیر کالبدی بر شادی

جدول شماره ۵) برآورد شاخص های ارزیابی کلیت الگوی معادله ساختاری (کالبدی)

ردیف	شاخص	برآزش مطلق		برآزش تطبیقی			برآزش مقتصد	
		RMR	GFI	TLI	CFI	NFI	CMIN/DF	RMSEA
۱	مقدار	۰/۰۴	۰/۹۵	۰/۹	۰/۹۴	۰/۹۱	۳/۱۷	۰/۰۸

جدول شماره ۶) برآورد متغیرهای کالبدی بر شادی

ردیف	P	اثر	ضریب تعیین	متغیر وابسته	مسیر	متغیر مستقل
۱	۰/۰۰۱	۰/۵۵۳	۰/۳	شادی	←	کالبدی

حائز اهمیت این موضوع است که در تمام فرآیند پژوهش متغیرهای فردی و روانی جزوی از زیر مجموعه های مولفه های اصلی شادی میباشد که در ارزیابی ها با متغیرهای دیگر مورد بررسی قرار می گیرد..

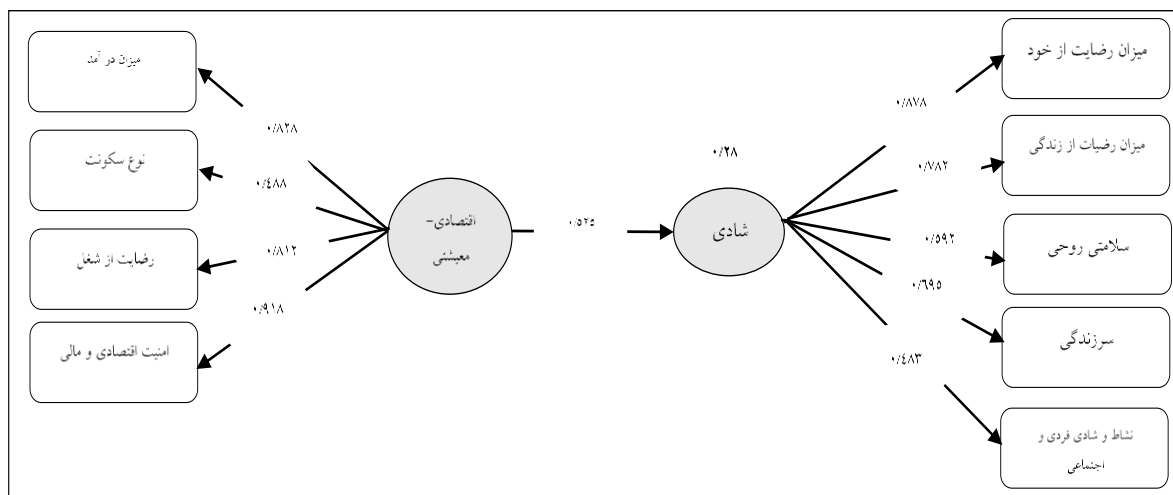
متغیرهای کالبدی بر شادی موثر می باشد.

اقتصادی و کالبدی و مدیریتی پایین تر از حد متوسط قرار دارد و نشان دهنده وضعیت نابه سامان این عوامل است که باید مورد توجه قرار گیرد.

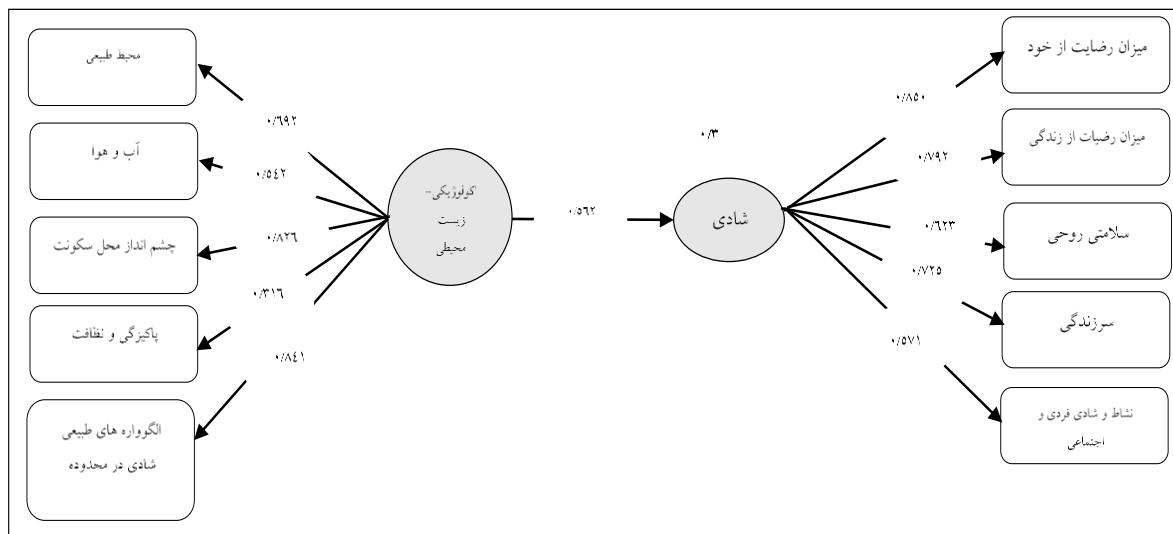
ابتدا ارزیابی الگوهای متغیر مستقل پژوهش بر شادی به صورت جداگانه و سپس به صورت معادله ساختاری کلی یعنی اثرات متغیرهای مستقل بر شادی مورد بررسی قرار می گیرد. نکته

محدوده به افزایش شادی منجر می گردد و برعکس عدم توجه به فضاهای شهری منجر به کاهش شادی در جامعه می شود. شاخص های ارزیابی کلیت الگوی معادله ساختاری بیان کننده این است که الگوی مفروض تدوین شده توسط داده های پژوهش حمایت شده و همپوشانی دارد؛ به عبارت دیگر برازش داده ها به مدل برقرار است. با توجه به اینکه شاخص های ارزیابی کلیت الگوی معادله ساختاری برای کلیه متغیرهای پژوهش حاضر بیان کننده این است که الگوی مفروض توسط داده های پژوهش حمایت می گردد و برازش داده ها به مدل برقرار است،

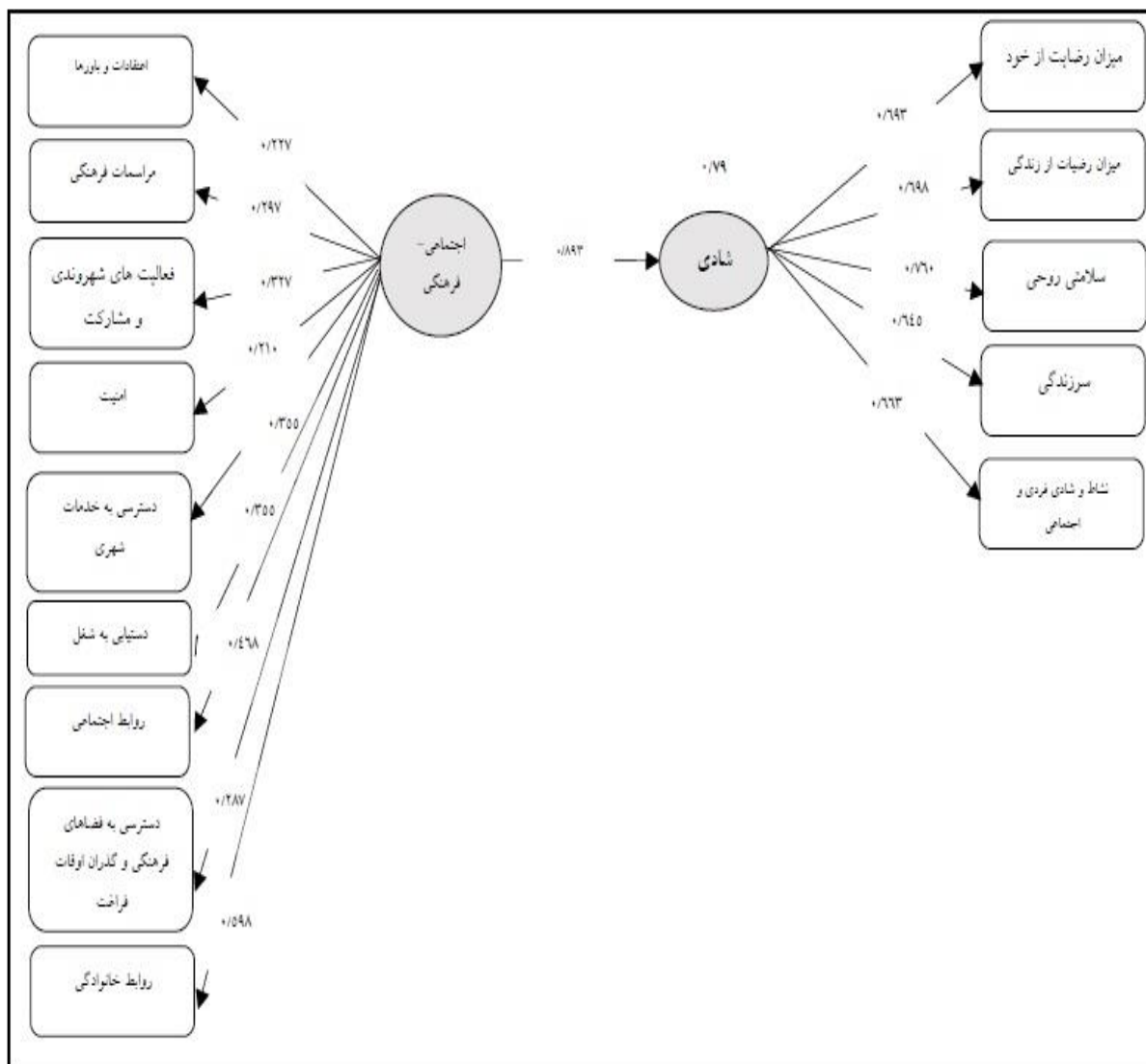
متغیر کالبدی-فیزیکی بر شادی اثر گذار است: برحسب مقادیر برآورد شده متغیر کالبدی ۳۰٪ از واریانس شادی تبیین میکند. با توجه به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار در حد بالا برآورد میشود. اثر متغیر کالبدی بر شادی به لحاظ ضریب تعیین این مقدار در حد بالا برآورد میشود. اثر متغیر کالبدی بر شادی به لحاظ آماری معنادار است. با توجه به ضرایب تاثیر میتوان گفت که اثر این متغیر مستقیم و در حد بالایی قرار دارد. بنابراین فرضیه پژوهش تایید میگردد. به عبارت دیگر بهبود وضعیت کالبدی و فضاهای عمومی و پیاده محور، همچنین بهبود وضعیت معماری، طراحی و برنامه ریزی

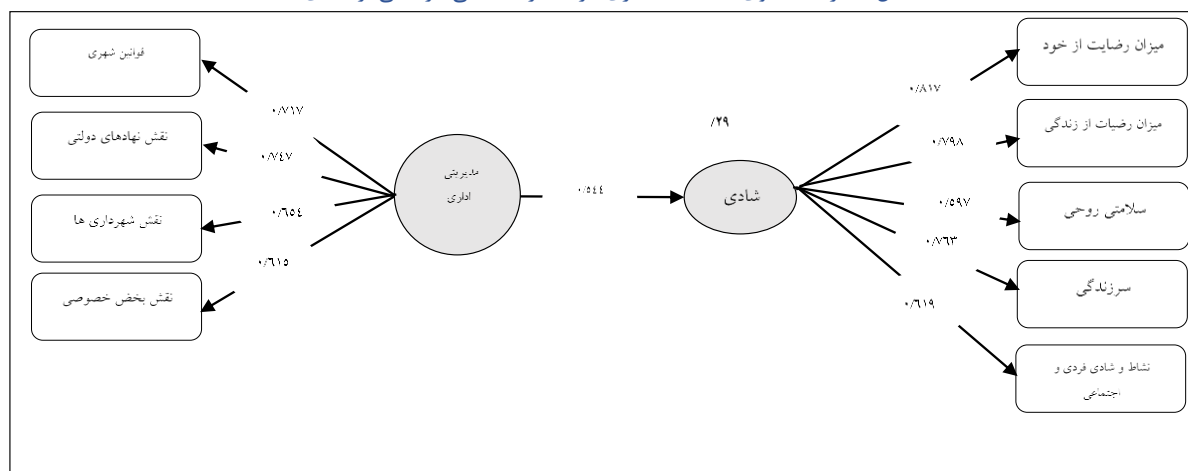
شکل شماره ۴) الگوی معادله ساختاری اثر متغیر اقتصادی-معیشتی بر شادی

شکل شماره ۶) الگوی معادله ساختاری اثر متغیر اکولوژیکی-زیست محیطی بر شادی

شکل شماره ۵) الگوی معادله ساختاری اثر متغیر اجتماعی-فرهنگی بر شادی

شکل شماره ۷) الگوی معادله ساختاری اثر متغیر مدیریتی-اداری بر شادی

متغیر مستقیم و در حد بالاست. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه متغیر اکولوژیکی-زیست محیطی برشادی اثر میگذارد، تایید میشود. به بیان دیگر وضعیت مناسب زیست محیطی و اکولوژیکی باعث افزایش شادی و وضعیت نامناسب زیست محیطی و اکولوژیکی باعث کاهش شادی میگردد. بنابراین جهت تحقق شهر شاد باید در برنامه ریزی های عوامل زیست محیطی و اکولوژیکی مد نظر قرار گیرد.

متغیر مدیریتی-اداری بر شادی موثر می باشد: متغیر مدیریتی-اداری بر شادی اثر گذار است: برحسب مقادیر برآورد شده متغیر مدیریتی ۲۹٪ از واریانس متغیر شادی را تبیین میکند. با توجه به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار متوسط بر آورد میشود. اثر متغیر مدیریتی بر شادی به لحاظ آماری معنادار است. با توجه به ضرایب تاثیر میتوان گفت که اثر این متغیر مستقیم و در حد بالاست. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه متغیر مدیریتی بر شادی اثر میگذارد، تایید میشود. به بیانی دیگر، بهبود عملکرد سیستم مدیریت شهری باعث افزایش میزان شادی و عملکرد ضعیف مدیریت شهری باعث کاهش شادی در شهر میشود. لذا توجه به سهم کمتر متغیر مدیریتی در تحقق پذیری شهر شاد لازم است روی این عوامل تمرکز همه جانبه صورت گیرد.

در نهایت برازش الگوی مفهومی، بررسی و برآوردهای مربوط به شاخص های ارزیابی کلیت الگو و عوامل اصلی بیان میشود. شاخص های ارزیابی کلیت الگوی معادله ساختاری بیان کننده این امر است که برازش داده ها دارای رابطه ای معنادار با هریک از متغیرها میباشد و مقادیر برآورد شده نشان دهنده آن است که متغیرهای مستقل پژوهش در مجموع ۶۸٪ از واریانس شادی را تبیین میکنند. با توجه به مقادیر مربوط به حجم اثر شاخص ضریب تعیین مقدار بزرگ برآورد میشود؛ به عبارت دیگر، متغیرهای مستقل پژوهش در حد بالایی توان تبیین واریانس متغیر شادی را دارند. اثر مستقیم متغیرهای مستقل بر شادی، به لحاظ آماری معنادار است. با توجه به ضرایب تاثیر میتوان گفت که این متغیرها بر شادی مستقیم و در حد زیاد و متوسط برآور میشود. بنابراین فرضیه های اصلی پژوهش مورد تایید است. در واقع عوامل اجتماعی-فرهنگی،

برای جلوگیری از طولانی شدن مطالب از آوردن این جداول برای سایر متغیرهای پژوهش در متن مقاله خودداری شده است. با توجه به اینکه ضریب تعیین و ضریب اثر در الگوی معادله ساختاری هر یک از عوامل نشان داده شده است، و مشترک ارزیابی میگردد، این جدول برای بقیه عوامل نیامده است. متغیر اقتصادی-معیشتی بر شادی موثر می باشد:

متغیر اقتصادی-معیشتی بر شادی اثر گذار است: برحسب مقادیر بدست آمده متغیر اقتصادی-معیشتی ۲۸٪ از واریانس متغیر شادی را تبیین میکند. با توجه به حجم اثر شاخص ضریب تعیین، این مقدار نسبتاً زیاد برآورد میشود. اثر متغیر اقتصادی-معیشتی بر شادی به لحاظ آماری معنادار است. با توجه به ضرایب تاثیر میتوان گفت که این متغیر مستقیم و در حد بالا قرار دارد. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه متغیر اقتصادی-معیشتی بر شادی اثر گذار است، تایید میگردد. این یافته به معنای این است که بهبود وضعیت اقتصادی و معیشتی بر افزایش شادی اثر گذار است و برعکس وضعیت بد اقتصادی افراد جامعه باعث کاهش میزان شادی شهروندان میگردد.

متغیر اجتماعی-فرهنگی بر شادی موثر می باشد: متغیر اجتماعی-فرهنگی بر شادی اثر گذار است: برحسب مقادیر برآورد شده، متغیر اجتماعی-فرهنگی ۷۹٪ از واریانس متغیر شادی را تبیین می کند. با توجه به حجم اثر شاخص ضریب تعیین، این مقدار در حد بالا برآورد می شود. اثر متغیر اجتماعی-فرهنگی بر شادی به لحاظ آماری معنادار است. با توجه به ضرایب تاثیر می توان گفت که اثر این متغیر مستقیم و در حد بالاست. بنابراین، فرضیه پژوهش تایید میشود. به بیانی دیگر تقویت زیرساخت های اجتماعی و فرهنگی در جامعه باعث افزایش شادی و برعکس عدم توجه به عوامل اجتماعی و فرهنگی به ویژه در برنامه ریزی های شهری موجب کاهش شادی مردم میشود.

متغیر اکولوژیکی-زیست محیطی بر شادی موثر می باشد: برحسب مقادیر برآورد شده، متغیر اکولوژیکی-زیست محیطی ۳۰٪ از واریانس متغیر شادی را تبیین میکند. با توجه به حجم اثر شاخص ضریب تعیین، این مقدار متوسط برآورد میشود. اثر متغیر زیست محیطی بر شادی به لحاظ آماری معنادار است. با توجه به ضرایب تاثیر میتوان گفت، این اثر

کالبدی، اقتصادی-معیشتی، اکولوژیکی-زیست محیطی و در نهایت مدیریتی-اداری به عنوان عوامل موثر و مهم شناخته شده و در تحقق پذیری شهر شاد، در شهر رودهن نیز بر متغیر شادی اثر گذار است و برای تحقق شهر شاد باید این عوامل مدنظر قرار گیرد.

نتیجه گیری

بررسی مبانی نظر و چارچوب های فکری ارائه شده حکایتگر آن است که دستیابی به شهر شاد در یک برنامه ریزی پیوسته از سطوح کلان تا سطوح خرد را شامل میشود. شهروندان در مواجهه با فضاهای عمومی و جمعی شهری که کیفیت مناسبی دارند میتوانند احساس لذت و شادی را تجربه کرده و از نظر روانی و ذهنی نیز از وضعیت عمومی جامعه، عدالت، اقتصاد و دموکراسی رضایت داشته باشند گرچه هر یک میتواند پیش زمینه ای در راستای ارتقای حس رضایت و شادی باشد و نیز اثرات متقابلی بر یکدیگر میگذارند. بنا به پژوهش حاضر، برنامه ریزی و طراحی در هر سطحی میتواند به بهبود وضعیت شادی کمک کند و مبتنی بر اصول بررسی شده گامی اساسی در ارتقا آن برداشته شود. این پژوهش به بررسی شادی در محدوده رودهن پرداخته است، رودهن شهری در شهرستان دماوند از توابع استان تهران است که در ۳۰ کیلومتری شرق تهران قرار دارد و دارای جایگاهی مناسب در راستای جمعیت پذیری از سمت تهران میباشد. بنا به مبانی نظری بررسی شده نظیر مونتهگومری و دیگران به ۵ مولفه اصلی در راستای ارزیابی ۵ فرضیه پژوهش یعنی ارتباط معناداری که بین ایجاد شهر شاد با تاثیر مولفه های مدیریتی-اداری، مولفه های اجتماعی-فرهنگی، کالبدی، اکولوژیکی-زیست محیطی، اقتصادی-معیشتی پرداخته است. در زیر بخش مولفه های اجتماعی-فرهنگی به موضوعاتی نظیر اعتقادات و باورها، مراسمات فرهنگی، فعالیت های شهروندی، امنیت، دسترسی به خدمات (جزو علل اصلی از نارضایتی ها)، دسترسی به فضاهای فرهنگی و اجتماعی و... اشاره کرد که برحسب مقادیر برآورد شده متغیر اجتماعی-فرهنگی ۷۹٪ از واریانس متغیر شادی را تبیین میکند. با توجه به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار متوسط ارزیابی میشود و در دیگر بخش ها نظیر

مدیریتی اداری برحسب مقادیر برآورد شده متغیر مدیریتی ۲۹٪ از واریانس متغیر شادی بدست آمد. با توجه به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار متوسط برآورد میشود که در سه مولفه دیگر نیز به همین قرار است و آنچه در رابطه با این مولفه ها میتوان دریافت اینست که تمام ۵ مولفه به صورت مستقیم بر احساس شادی در محدوده رودهن موثر هستند و تغییر در هر یکی میتواند نظام های دیگر را نیز تحت تاثیر قرار دهد. نکته حائز اهمیت در این راستا این موضوعست که بنا به پاسخ های دریافتی و ارزیابی های صورت گرفته مولفه محیط زیست و اجتماعی کمی بیش از حد متوسط و در وضعیت نسبتا مطلوب قرار میگیرد ولی مولفه های اقتصادی و کالبدی و مدیریتی کمتر از حد متوسط بوده و میبایست بازنگری و برنامه ریزی بهینه در این زمینه صورت گیرد به خصوص در زمینه مدیریتی-اداری که کمترین میزان را به خود اختصاص داده است. این مولفه نشان میدهد که برای دستیابی به شادی در محدوده رودهن نیازمند برنامه ریزی در ارگان های دولتی و خصوصی بوده و میبایست برنامه های میان مدت و کوتاه مدتی در این راستا تدوین گردد. از این رو ارائه برنامه ای جامعه در راستای ارتقا شهری شاد در رودهن امری ضروری است و از نمونه راهبردهای قابل ارائه میتوان به افزایش پیاده مداری، طراحی مسیرهای دوچرخه، دسترسی به شغل های مولد، ارتقای کیفیت کالبدی فضاهای جمعی، انعطاف پذیری و سازگاری با نیاز شهروندان، مشارکت در حل مشکلات محدوده، ارتقای وضعیت حمل و نقل، افزایش عدالت و دموکراسی، برنامه ریزی در راستای تمرکززدایی، برنامه های متنوع برای سنین گوناگون در فضاهای باز، ایجاد فضاهای مفرح، ایجاد نور و رنگ، تقویت زندگی شبانه و... بهره جست که میتوان در این راستا گام برداشت. در رابطه با پژوهش های آتی میتوان پیشنهاد داد که به تفکیک هر محدوده و نیز قالب بندی نیازها در هر مطالعه پرداخت در این صورت نیازها به صورت دقیق تر ولی در مقیاسی کوچکتر بررسی میگردد یعنی بررسی از سطحی خرد و محلی. در این پژوهش تلاش شده است تا محدوده مورد مطالعاتی به صورت یکپارچه و همگن مورد واکاوی قرار گیرد. از این رو برای ارتقا شادی در محدوده مورد مطالعاتی

environment, Ecological Economics, Volume 65, Issue 2.

Bandarabad, Alireza, Galamro, seyedeh sepideh, Shahabian, Pooyan, 2022, **Investigating the Role of Spatial Diversity in Selecting Behavioral Patterns of Public Territory (A Case Study: Zanjan's Pedestrian Zone)**, Journal of Urban Management and Energy Sustainability (JUMES), 4(1): 126-145

Buss, David M, 2020, **The Evolution of Happiness**, American Psychologist 55(1):15-23

Caporale, Giano, Georgellis, Yellmi, Tsitsianis, Niandy, 2019, **Income and happiness across Europe: Do reference value mater?** Journal of Economic Psychology, 30(1).

Carver, Charles, 2013, **Pleasure as a sign you can attend to something else: Placing positive feelings within a general model of affect**, Cognition and Emotion 17(2):241-261

Bin bishr, Aisha, 2022, **Impact of Urban Attributes on Human Happiness and Health in Egyptian City**, Published by Nature-based Solutions for Sustainable Resilient Smart Green and Blue Cities.

Diner, Ed, Chan, Micaela, 2017, **Happy People Live Longer: Subjective Well-Being Contributes to Health and Longevity**, Applied psychology: Health and Well-Being

Diener, Ed, Lucas, Richard, Schimmack, Ulrich, Helliwell, John, 2019 **Well-Being for Public Policy**, Oxford Positive Psychology

Diener, Ed, Seligman, Martin, 2017, **Beyond Money: Toward an Economy of Well-Being**, Applied psychology: Health and Well-Being

Esmail, Hasan, 2018, **The Relationship between Happiness and Economic Development in KSA: Study of Jazan Region**, Asian Social Science.

Gerdthen, Ungi & Johannesson, Medred, 2015, **The relationship between happiness, health and socio-economic factors: result based on Swedish microdata**. The Journal of Socio-Economics, 30(6), 553, 557.

Gilbert, Daniel, 2017, **Stumbling on Happiness Paperback**, Published by national bestseller

Gudmundsdottir, Aoalhiro, 2018, **The impact of economic crisis on happiness**. Social indicators research, 110(3)

Heinz, Lemian, 2017, **Environment and happiness: Valuation of air pollution using life satisfaction data**, Department of Economics, University of Oldenburg, 26111 Oldenburg, Germany - 23 March 2005 Ecological Economics Volume 58

Hekmati, Amirhossein, Joodaki, Hamidreza, 2023, **An analysis of dimensions and indices of urban livability with emphasis on the environmental sustainability approach (Case study: District 22**

پیشنهادهای ارائه می گردد:

✓ افزایش سطح سرانه فضای سبز، فضای فرهنگی و

ورزشی

✓ ایجاد زیرساخت های گردشگری و تفریحی

✓ ایجاد مراکز بازی درمانی برای کودکان نظیر

هنردرمانی، موسیقی درمانی و...

✓ راه اندازی مراکز فرهنگی، قصه سرایی، تئاتر، و شعر

خوانی

✓ افزایش فضاهای جمعی و عمومی نظیر باغات و

فضاهای تعاملی

✓ ایجاد مسیرهای پیاده روی و دوچرخه سواری و

دسترسی رایگان به دوچرخه

✓ ایجاد مسیرهای کوه پیمایی و دوچرخه سواری

✓ ارتقا سطح دسترسی شهروندان به حمل و نقل

عمومی و ارزان

✓ ساخت و تجهیز سالن های اجتماعی در مقیاس بین

المللی

فهرست منابع:

اورکی، پریش، رضایی، محمدرضا، مبارکی، محمد، ۱۴۰۱، تاثیر ارتقای

مولفه های شهر شاد در توسعه گردشگری شهر یزد، فصلنامه

علمی و پژوهش گردشگری و توسعه، شماره اول، دوره ۱

دانایی، علی، ولی شریعت پناهی، مجید، مهدوی، مسعود، ۱۴۰۰، سنجش

کیفیت زندگی در نواحی روستایی (دهستان بهمی گرمسیری

جنوبی در شهرستان بهمی از توابع استان کهگیلویه و بویر

احمد)، پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره پنجاهم، شماره سوم.

نوریان، فرشاد، قاضی، رضا، عبدالله پور، سجاد، ۱۳۹۸، ابعاد و

راهبردهای شهر شاد در محله های مشهد (مطالعه موردی:

محله طبرسی و محله فارغ التحصیلان)، نشریه مطالعات شهری،

شماره ۲۶.

Anic, Petra, Tonicic, Marko, 2015, **Orientations to happiness, subjective well-being and life goals**, Psihologijske Teme 22(1):135-153

Bin bishr, Aisha, 2022, **Impact of Urban Attributes on Human Happiness and Health in Egyptian City**, Published by Nature-based Solutions for Sustainable Resilient Smart Green and Blue Cities.

Brereton, Finbarr, Clinch, J. Peter, Ferreira, Susana, 2015, **Happiness, geography and the**

- Shokri, shiva, Rostami, raheleh, Mozafari, Fatemeh, 2021, **Investigating and analyzing the components of urban vitality in sustainable residential spaces in order to achieve happiness and social welfare of citizens (Case study: Residential neighborhoods in Babolsar city)**, Journal of Urban Management and Energy Sustainability (JUMES), 3(2):253-273
- Sharma, anies, Malhotra, Daniel, 2015, **Social-psychological correlates of happiness in adolescents**, European Journal of Social Sciences
- Stewart, Mary E, Watson, Roger, Clark, Andrea, Ebmeier, Klaus P, Deary, Ian J, 2010, **A hierarchy of happiness? Mokken scaling analysis of the Oxford Happiness Inventory**, Personality and Individual Differences, Volume 48
- Tiwari, Aviral, 2019, **Happiness and Environmental Degradation: What Determines Happiness?** AccessEcon, vol. 31
- Veenhoven Ruut, 2017, **Livability Theory**, In: Michalos A.C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and WellBeing Research, Springer, 3645-364.
- United Nations, 2018, **68% of the world population projected to live in urban areas by 2050**, says UN. Retrieved from <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>.
- Wiking, Britson, 2018, **Right to happiness in the light of sustainable development goals**, Published by Delf university.
- White, Mathew P, Benedict, Ian Alcock, W Wheeler, 2013, **Would you be happier living in a greener urban area? A fixed-effects analysis of panel data**, Published by pubmed
- Zidanšek, Aleksander, 2017, **Sustainable development and happiness in nations**, Energy, Volume 32, Issue 6
- of Tehran)**, Journal of Urban Management and Energy Sustainability (JUMES), 5(1):158-168
- Husu, halen, Chang, Reymond, 2018, **Social connections and happiness among the elder population of Taiwan**. Aging & mental health, 19(12), 1113-1137.
- Javanmardi, sara, Farmahini Farahani, reza, Panahi, siamak, 2023, **Explaining the place of event architecture in the planning of sociable urban spaces based on the thought of Gilles Deleuze and Bernard Tschumi**, Journal of Urban Management and Energy Sustainability (JUMES), 5(1): 1-17
- Kahneman, Daniel, Krueger, Alan, 2016, **Developments in the Measurement of Subjective Well-Being**, JOURNAL OF ECONOMIC PERSPECTIVES, VOL. 20, NO. 1
- Lyubomirsky, Sonja, Sheldon, Kennon, 2015, **Pursuing Happiness: The Architecture of Sustainable Change**, Review of General Psychology.
- Linglow, Martin, 2022, **The concept of happiness in the framework of European cities**, Published by University of Michigan
- Lingling Su, Suhong Zhou, Xue Zhang, 2023, **The impact of immediate urban environments on people's momentary happiness**, published by sage Journals.
- Mahadea, Daniel, Rawat, Teilor, 2018, **ECONOMIC GROWTH, INCOME AND HAPPINESS: AN EXPLORATORY STUDY**, Saje south Africa Journal of Economics
- Montgomery, Charles, 2017, **Happy City: Transforming Our Lives through Urban Design**. United Kingdom, Penguin Books Ltd Publication.
- National Research Council, 2022, **Neem: a tree for solving global problems**: The Minerva Group Inc.
- Okulicz-Kozaryn, Adam, 2017, **Unhappy metropolis (when American city is too big)**, Cities, Volume 89

